

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 208/2018-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. júna 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], v mene ktorej koná konateľ a advokát [REDACTED] [REDACTED], pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Okresného súdu Čadca č. k. 4 C 281/2015-250 zo 6. júna 2017 a č. k. 4 C 281/2015-268 z 12. júla 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. októbra 2017 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny

základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) č. k. 4 C 281/2015-250 zo 6. júna 2017 a č. k. 4 C 281/2015-268 z 12. júla 2017 (ďalej spolu aj „napadnuté uznesenia“).

2. Zo sťažnosti a z príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou podanou na okresnom súde domáha proti viacerým žalovaným určenia neplatnosti výsledkov hlasovania (rozhodnutia) vlastníkov bytov. Okresný súd jej priznal oslobodenie od súdnych poplatkov, ktoré neskôr uznesením z 5. decembra 2016 odňal spätne ku dňu podania žaloby, a druhým uznesením ju zaviazal k povinnosti zaplatiť súdny poplatok za podanú žalobu vo výške 99,50 €. Proti obom uzneseniam sťažovateľka podala sťažnosti, ktoré okresný súd uznesením z 27. februára 2017 zamietol. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 24. marca 2017 (súdny poplatok však zaplatený nebol).

3. Dňa 3. apríla 2017 sťažovateľka podala opakovaný návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov. Okresný súd uznesením zo 6. júna 2017 konanie v merite veci zastavil, žalovaným priznal náhradu trov konania a zastavil konanie o novom návrhu na oslobodenie sťažovateľky od súdnych poplatkov, pretože išlo podľa jeho názoru o totožný návrh, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté. Deň pred uplynutím zákonnej lehoty na podanie odvolania proti tomuto rozhodnutiu doručil syn sťažovateľky okresnému súdu podanie označené ako „informácia“, ktorým okresnému súdu ozrejmil, že namiesto sťažovateľky zaplatil súdny poplatok za žalobu, avšak uviedol nesprávnu spisovú značku (iné konanie totožných strán sporu). Na základe uvedeného okresný súd uznesením z 12. júla 2017 zamietol návrh (syna sťažovateľky, pozn.) na zrušenie uznesenia zo 6. júna 2017, pretože odvolanie v zákonom stanovenej lehote podané nebolo a v tej istej lehote nedošlo ani k zaplateniu súdneho poplatku. Dňa 12. júla 2017 sťažovateľka podala odvolanie proti uzneseniu zo 6. júna 2017, ktoré odôvodnila tým, že súdny poplatok bol zaplatený jej synom 15. mája 2017 k nesprávnej spisovej značke, ďalej požiadala okresný súd, aby platbu spároval s namietaným konaním a aby uznesenie zo 6. júna 2017 v celom rozsahu zrušil. Dňa 13. júla 2017 okresný súd oboznámil strany sporu s podaným odvolaním sťažovateľky a určil im lehotu na vyjadrenie.

4. Sťažovateľka nasmerovala svoju sťažnosť jednak proti uzneseniu zo 6. júna 2017, ktorým okresný súd zastavil konanie a jednak proti uzneseniu z 12. júla 2017, ktorým okresný súd zamietol návrh jej syna na zrušenie uznesenia o zastavení konania. Zastáva názor, že postup okresného súdu v namietanom konaní nemá oporu v zákone, je v rozpore s dobrými mravmi i ňou označenými právami. Porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie vidí predovšetkým v tom, že zastavenie konania pre ňu znamená hmotnoprávny zánik jej práva, ktorý bol predmetom namietaného konania. Vydaním uznesenia, ktorým okresný súd zamietol návrh na zrušenie uznesenia o zastavení konania, jej okresný súd znemožnil podanie riadneho opravného prostriedku.

5. Sťažovateľka zastáva názor, že poplatok za návrh na začatie konania bol uhradený 15. mája 2017 s tým, že o tom, čo je platbou uhrádzané, rozhoduje platiteľ, nie prijímateľ platby. Okrem toho poukazuje na to, že od 1. júla 2017 nadobudla účinnosť časť novely zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, v zmysle ktorej súd uznesenie o zastavení konania nezruší, ak poplatník v odvolacej lehote dodatočne zaplatí súdny poplatok. Argumentuje, že ide o procesnoprávny predpis, pri ktorom platí okamžitá aplikabilita, čo podľa nej znamená, že *„toto ustanovenie bolo účinné aj na konania, ktoré začali pred 1. júlom 2017“*, čo bol aj jej prípad. V tomto kontexte je preto *„bezpredmetné tvrdenie súdu v uznesení z 12. júla 2017 v tom, že v odvolacej lehote 15 dní nebol zaplatený súdny poplatok za návrh, pretože by to fakticky nič nezmenilo“*. Napokon poukazuje na to, že nejde o situáciu, že by neuhradila súdny poplatok, ale práve naopak, súdny poplatok bol zaplatený včas, platca mal vôľu uhrádzať plnenie, ktoré okresnému súdu následne oznámil. Okresný súd však uprel sťažovateľke právo na podanie odvolania a súdnu ochranu, keď *„urgentne rozhodol, že návrh na zrušenie uznesenia, ktorým konanie zastavil, zamietal (procesný návrh však strana konania v danom čase nepodala)“*.

6. Pokiaľ ide o preukázanie vyčerpania dostupných prostriedkov nápravy pred podaním ústavnej sťažnosti, sťažovateľka ozrejmuje, že proti uzneseniu o zastavení konania zo 6. júna 2017 podala v zákonnej lehote odvolanie, avšak súd toto odvolanie ignoroval a v posledný deň lehoty na podanie odvolania (12. júla 2017) vydal uznesenie,

proti ktorému nie je prípustné odvolanie, a teda ani mimoriadny opravný prostriedok, a preto podľa jej názoru neexistuje iný prostriedok nápravy než ústavná sťažnosť.

7. Na základe uvedeného sťažovateľka v petite navrhuje, aby ústavný súd vo veci jej sťažnosti vydal tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľky... na súdnu ochranu zaručenú čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a jeho právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, uznesením Okresného súdu Čadca zo dňa 06.06.2017, sp. zn. 4C/281/2015-250 a uznesením Okresného súdu Čadca zo dňa 12.07.2017, sp. zn. 4C/281/2015-268, porušené bolo.

2. Uznesenie Okresného súdu Čadca zo dňa 06.06.2017, sp. zn. 4C/281/2015- 250 a uznesenie Okresného súdu Čadca zo dňa 12.07.2017, sp. zn. 4C/281/2015-268 v celom rozsahu zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Čadca je povinný uhradiť sťažovateľke ... trovy právneho zastúpenia na účet právneho zástupcu sťažovateľky, do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

8. Okrem toho sťažovateľka navrhla odložiť vykonateľnosť označených rozhodnutí, pretože napadnuté uznesenia jej znemožňujú realizovať jej základné práva, čím by došlo k závažným a nezvratným hmotnoprávnym následkom.

9. Ústavný súd považoval za vhodné požiadať okresný súd o vyjadrenie k okolnostiam uvádzaným sťažovateľkou ešte v prípravnej fáze konania. Okresný súd v podaní z 19. októbra 2017 uviedol tento chronologický prehľad úkonov, ktoré vo veci sťažovateľky vykonal:

„... 5) 2.8.2016 (čl. 104) - uznesenie o priznaní oslobodenia od SUP žalobkyni v celom rozsahu

6) 20.10.2016 (čl. 107) - vytýčený termín pojednávania

7) 19.10.2016 (čl. 172) - žiadosť žalobkyne o odročenie pojednávania zo zdravotných dôvodov

8) 19.10.2016 (čl. 176) - upovedomenie o zrušení termínu pojednávania

9) 5.12.2016 (čl. 184) - uznesenie o odňatí oslobodenia žalobkyne spätne od podania žaloby; uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 24.3.2017; bolo odňaté pre účelové zatajenie a skreslenie majetkovej situácie žalobkyne

10) 5.12.2016 (čl. 186) - žalobkyňa uznesením zaviazaná zaplatiť SUP za žalobu 99,50 € v lehote 10 dní od právoplatnosti (právoplatnosť 24.3.2017)

11) 27.2.2017 (čl. 212) - uznesením, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 24.3.2017, súd zamietol sťažnosť proti uzneseniu ako nedôvodnú

12) 3.4.2017 (čl. 218) - napriek predchádzajúcim rozhodnutiam žalobkyňa opäť podala návrh na oslobodenie od SUP s totožnými skutkovými tvrdeniami, o ktorých už súd rozhodol

13) 6.6.2017 (čl. 250) - uznesením súd zastavil konanie:

- vo výroku I.: pre nezaplatenie súdneho poplatku za žalobu v stanovenej lehote (§10 ods. 1 poplatkového zákona)

- vo výroku II.: zastavil konanie o opakovanom návrhu na oslobodenie od súdneho poplatku z totožných dôvodov pre prekážku právoplatne rozhodnutej veci, pretože v novom návrhu netvrdila zmenu pomerov (§ 230 CSP, § 234 ods. 2 CSP)

Proti tomuto uzneseniu zo dňa 6.6.2017 čl. 250 podala žalobkyňa odvolanie (12.7.2017 elektronicky čl. 272, 21.7.2017 písomne čl. 280). Po vyjadrení strán konania k odvolaniu žalobkyne bola dňa 19.10.2017 vypracovaná predkladacia správa na Krajský súd v Žiline a spis bol dňa 19.10.2017 predložený k rozhodnutiu o odvolaní žalobkyne.

14) 11.7.2017 (čl. 267) - doručil syn žalobkyne [REDAKOVANÉ], ktorý nemá právny vzťah k veci (bez plnej moci) podanie, o ktorom súd rozhodol uznesením zo dňa 12.7.2017 čl. 268 tak, že jeho návrh na zrušenie uznesenia čl. 250 zamietol.“

II.

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

13. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.1. K námietke o porušení označených práv sťažovateľky uznesením okresného súdu č. k. 4 C 281/2015-250 zo 6. júna 2017

14. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z princípu subsidiarity plynie, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (pozri. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných

a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 20/02, III. ÚS 152/03).

15. Napadnutým rozhodnutím je okrem iného i uznesenie okresného súdu č. k. 4 C 281/2015-250 zo 6. júna 2017. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka využila svoje právo podať proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok, avšak tvrdí, že okresný súd jej uprel právo domáhať sa odvolaním svojich práv, keď rozhodol o zamietnutí návrhu na zrušenie uznesenia o zastavení konania. Ústavný súd však ozrejmuje, že podanie odvolania sťažovateľkou je jedna vec a rozhodnutie o zamietnutí návrhu (podania syna sťažovateľky) na zrušenie uznesenia o zastavení konania je druhá vec. Samotný okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol, že sťažovateľka 12. júla 2017 podala odvolanie a po doručení vyjadrení strán konania k tomuto odvolaniu bola 19. októbra 2017 vypracovaná predkladacia správa pre Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) a zároveň mu bol spis predložený pre účely rozhodnutia o podanom opravnom prostriedku sťažovateľky. Okresný súd tak neznemožnil sťažovateľke podať proti uzneseniu o zastavení konania odvolanie, ale práve naopak, v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku ho najskôr doručil stranám sporu na vyjadrenie a následne ho predložil krajskému súdu na rozhodnutie.

16. Podstatné pre posúdenie prípustnosti sťažnosti v tejto časti je však to, že právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľky v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

II.2. K námietke o porušení označených práv sťažovateľky uznesením okresného súdu č. k. 4 C 281/2015-268 z 12. júla 2017

17. Po preskúmaní ústavnej sťažnosti, príloh k nej pripojených, ako aj chronologického prehľadu procesných úkonov okresného súdu ústavný súd konštatuje, že sťažnosť sťažovateľky je potrebné odmietnuť vo vzťahu k namietanému uzneseniu okresného súdu z 12. júla 2017.

18. V tejto súvislosti je potrebné najskôr ozrejmiť, že po tom, čo okresný súd uznesením zo 6. júna 2017 zastavil konanie vo veci samej, ako aj konanie o novom návrhu sťažovateľky na oslobodenie od súdnych poplatkov, jej syn [REDACTED] doručil 11. júla 2017 okresnému súdu podanie, v ktorom oznámil, že 15. mája 2017 zo svojho osobného účtu uhradil za svoju matku (sťažovateľku) súdny poplatok vo výške 99,50 €. Nedopatrením však uviedol v platobnom príkaze nesprávne referencie platiteľa a spisovú značku iného konania. Zároveň požiadal, aby okresný súd považoval túto sumu ako úhradu súdneho poplatku vo veci vedenej pod sp. zn. 4 C 281/2015.

19. Podanie syna sťažovateľky považoval okresný súd podľa jeho obsahu za návrh na zrušenie uznesenia zo 6. júna 2017. O tomto návrhu okresný súd rozhodol uznesením č. k. 4 C 281/2015-268 z 12. júla 2017 tak, že návrh jej syna zamietol. V odôvodnení svojho rozhodnutia vysvetlil, že syn sťažovateľky nemá žiaden právny vzťah k veci, nedoručil okresnému súdu plnú moc na jej zastupovanie, a preto nemá aktívnu legitimáciu k produkovaniu akýchkoľvek úkonov vo veci. Jeho podanie *„okrem závady zastúpenia nebolo možné ani podľa obsahu vyhodnotiť ako odvolanie proti uzneseniu č. k. 4C/281/2015-250 zo dňa 06.06.2017. Z obsahu podania vyplýva, že [REDACTED] namiesto žalobkyne zaplatil súdny poplatok za žalobu vo výške 99.50 €, a to dňa 15.05.2017 (dôkaz - účtovný doklad o platbe na preukázanie svojho tvrdenia nepripojil). Rozhodujúca okolnosť pre posúdenie tejto veci je však tá, že súdny poplatok nezaplatil k spisovej značke 4C/281/2015, ale k spisovej značke 5C/247/2015, čo je iné konanie totožných strán konania (vo veci 5C/247/2015 už súd vrátil preplatok súdneho poplatku). Z tohto vyplýva záver súdu, že vo veci 4C/281/2015 v zákonnej lehote 15 dní nebolo podané odvolanie, ani v uvedenej odvolacej lehote nebol zaplatený súdny poplatok za žalobu. Súd z tohto dôvodu nemôže zrušiť uznesenie Okresného súdu Čadca č. k. 4C/281/2015-250 zo dňa 06.06.2017 podľa ustanovenia § 10 ods. 3 poplatkového zákona, pretože neboli splnené zákonné podmienky pre zrušenie uznesenia...“*.

20. Ústavný súd chápe zmätok sťažovateľky v tom, že v deň, keď podala odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania, okresný súd vydal uznesenie o zamietnutí návrhu na zrušenie tohto uznesenia. Avšak z už uvedeného vyplýva, že týmto uznesením (z 12. júla 2017) rozhodol okresný súd o návrhu syna sťažovateľky, nie o návrhu alebo o odvolaní

sťažovateľky. Okresný súd jej teda neznemožnil podanie riadneho opravného prostriedku, ako sa sťažovateľka nesprávne obáva. Keďže rozhodol uznesením z 12. júla 2017 iba o návrhu syna sťažovateľky, pričom toto rozhodnutie žiadnym spôsobom neovplyvnilo rozhodovanie o jej odvolaní, pretože išlo o podanie osoby, ktorá nemala žiaden vzťah k prejednávanej veci, nemal inú možnosť než návrh jej syna zamietnuť. Z uvedeného dôvodu nemožno v tomto rozhodnutí vidieť zásah do označených práv sťažovateľky.

21. Ústavný súd napokon zistil, že krajský súd medzičasom rozhodol o odvolaní sťažovateľky (ktorého obsahom bola aj informácia ohľadne spôsobu a dátumu úhrady súdneho poplatku, pozn.) uznesením č. k. 5 Co 315/2017-302 z 12. decembra 2017 tak, že rozhodnutie okresného súdu zo 6. júna 2017 potvrdil. Označené rozhodnutie krajského súdu napadla sťažovateľka dovolaním i ďalšou ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. apríla 2018, kde je vedená pod sp. zn. Rvp 684/2018.

22. Keďže predbežné prerokovanie sťažnosti sťažovateľky vylúčilo (z už uvedených dôvodov) možnosť dospieť po meritórnom prerokovaní jej návrhu k pozitívnemu nálezu o porušení jej označených práv, ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

23. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo bezpredmetné rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky v nej uplatnených vrátane jej návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutých rozhodnutí.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. júna 2018